

En sådan strategi skal koordineres med samarbejdspartnerne i EU. En mærkningsstrategi ville falde i god tråd med det danske forhandlingsmandat til de kommende WTO-forhandlinger. Forbrugernes frie valg gennem mærkning er central i forhold til genmodificerede fødevarer.

Effektive mærkningsordninger kan suppleres med informationskampagner, som forbedrer forbrugernes mulighed for at træffe et informeret valg.

G7/G8 topmødet i juni 1999 anmodede OECD om i lyset af globaliseringen at foretage en analyse af bioteknologiens følgevirkninger og andre aspekter af fødevarers sundhedsmæssige sikkerhed for forbrugerne. EU og USA har efterfølgende etableret et dialogforum om bioteknologi, herunder også de etiske aspekter, på højt niveau. Formålet er at fremme debat og gensidig forståelse.

- Regeringen vil støtte internationale initiativer, der fremmer en global debat om de samfundsmæssige og etiske konsekvenser af gen-teknologi.

Genteknologi og patent- og konkurrenceregulering

Det er dyrt at udvikle ny teknologi. Derfor er det nødvendigt med effektive patentregler, der ansporer virksomhederne til at forske i og udvikle nye teknologier. Men ny teknologi kan også føre til en stærkere monopolisering på markederne.

Oftentimes er den knyttet store kapitalkrav til ny teknologi, og det betyder, at virksomhederne i stigende grad samarbejder eller fusionerer med virksomheder i hele verden. Dette samarbejde er som hovedregel fornuftigt, fordi det sikrer flere ressourcer til forskning og udvikling.

I enkelte tilfælde kan virksomhedernes samarbejde eller nye fusioner have skadelige effekter for samfundet som helhed. Det gælder fx, hvis en dominerende virksomhed udnytter et patent til at kræve, at deres kunder samtidig aftager andre produkter fra virksomheden. Derfor er der behov for en stærk konkurrenceregulering, der kan sikre en effektiv konkurrence på markederne til gavn for samfundet og de enkelte forbrugere.

Konkurrencelovgivningen indeholder en række instrumenter, der til en vis grad kan hindre urimelig udnyttelse af et monopol. Lovgivningen giver bl.a. mulighed for at gribe ind over for salg af indbyrdes afhængige produkter, der

kan være med til at gøre landmændene afhængige af en enkelt producent.

- Regeringen vil i de kommende år nøje følge området og aktivt afprøve konkurrencereglerne i tilfælde af markedsfejl inden for det genteknologiske område. I den forbindelse vil regeringen også søge at påvirke Kommissionens afgørelser i fusions- og konkurrencesager, som afgøres efter EU-reglerne. I problemsager rådgiver medlemslandene Kommissionen.

På patentområdet er der med EU's direktiv om bioteknologiske opfindelser inddraget en række etiske hensyn. Direktivet indeholder et forbud mod patentering af det menneskelige legeme samt forbud mod patenter på opfindelser, hvori der indgår kloning, ændring af menneskets kønscellers identitet eller anvendelse af menneskelige fostre til industrielle eller kommercielle formål.

Det fremgår tillige af direktivet, at der ikke må meddeles patent på fremgangsmåder til ændring af dyrs genetiske identitet, hvis ændringerne kan påføre dyrene lidelser, medmindre der opnås en væsentlig medicinsk nytteværdi for mennesker eller dyr. Direktivet skal pr. 30. juli 2000 være implementeret i den danske patentlov.

Der udestår dog en række patentspørgsmål vedrørende planter og afgrøder, som ikke er løst ved vedtagelsen af direktivet. Reglerne indeholder ikke specifikke etiske hensyn ved patentering af planter og afgrøder. Der er således med de nuværende regler ingen restriktioner for patentering af planter, og dermed heller ikke for planter, der ikke kan reproducere sig selv. Og reglerne indeholder ikke krav om fordeling af gevinster, der opnås på baggrund af afgrøder med oprindelse i u-landene. Regeringen mener, at der med baggrund i FN's konvention om biologisk mangfoldighed i højere grad bør ske en tilbageføring af gevinster til producenter i u-landene. Regeringen vil:

- Arbejde for, at spørgsmålet om patent på planter og afgrøder, herunder patentreglernes forhold til bestemmelserne om udbyttefordeling i konventionen om biologisk mangfoldighed, bliver taget op i de fora, der fastlægger de internationale regler på patentområdet, herunder WTO og WIPO (World Intellectual Property Organisation).
- Ved implementeringen af direktivet om bioteknologiske opfindelser arbejde for, at virksomheder med udgangspunkt i direktivets